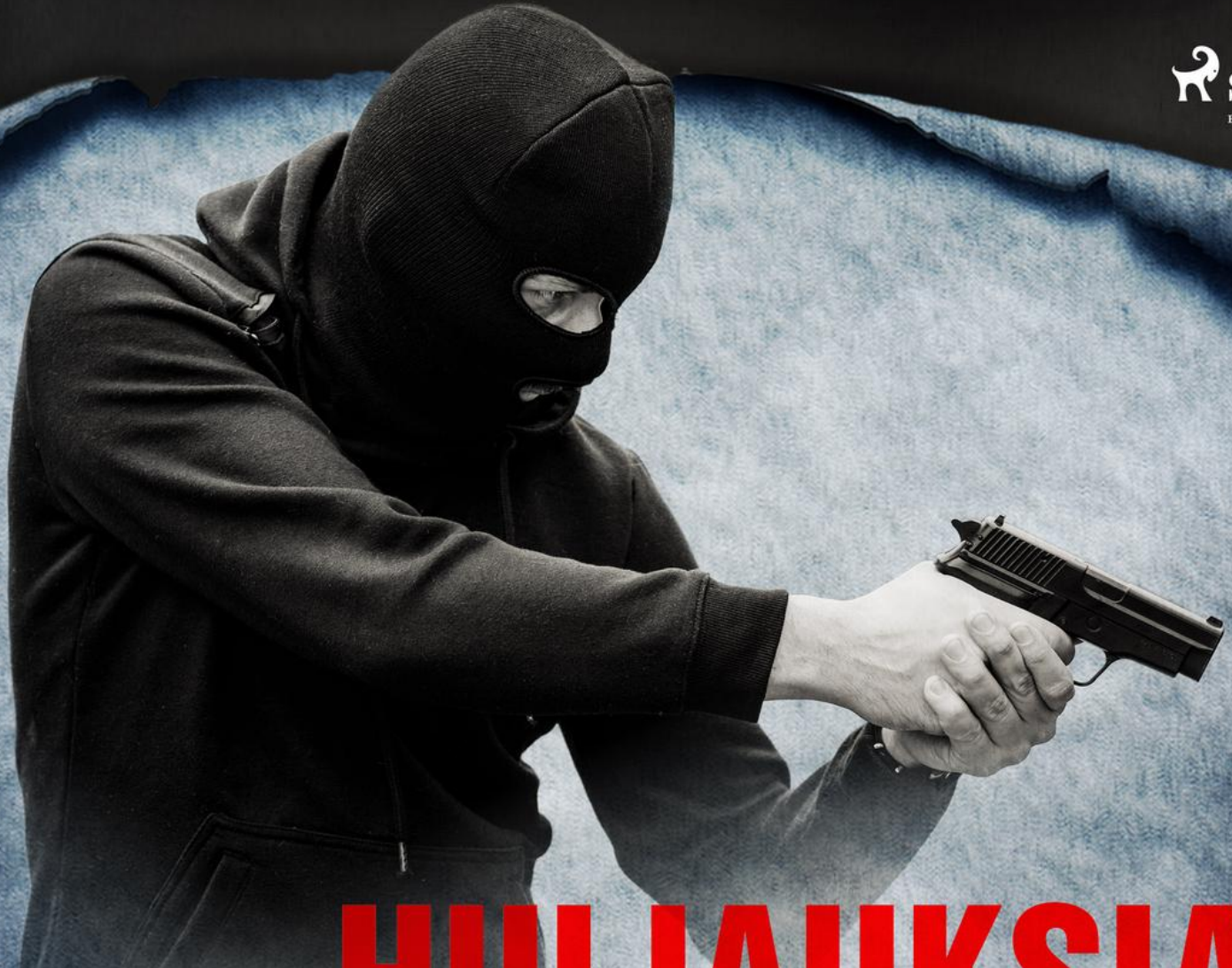

MAAILMAN

Historia

 SAGA
EGMONT

**HUIJAUKSIA
JA RYÖSTÖJÄ**

MAAILMAN

Historia

 SAGA
EGMONT

**HUIJAUKSIA
JA RYÖSTÖJÄ**

Maailman Historia

Huijauksia ja ryöstöjä

SAGA Egmont

Huijauksia ja ryöstöjä

Cover image: Shutterstock

Copyright © 2020 Maailman Historia and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726383201

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

1. Missä on mona lisa?

Elokuisena aamuna vuonna 1911 eräs mies poistui Louvren taidemuseon takaovesta puristaen vaatteidensa alle piilottamaansa maalausta tiukasti vartaloaan vasten. Mies oli varastanut Mona Lisan, ja kun varkaus huomattiin, alkoi kiihkeä etsintä.

Stine Overbye

YHTEENVETO

Taustaa: Leonardo da Vincin Mona Lisa varastettiin Louvren taidemuseosta Pariisista vuonna 1911, ja se katosi jäljettömiin.

Tapahtumat: Poliisi uskoi, että varkauden takana oli järjestäytynyt rikollisuus. Kaksi vuotta myöhemmin eräs pikkurikollinen otti yhteyttä firenzeläiseen taidekauppiaaseen ja ilmoitti, että Mona Lisa oli hänen hallussaan.

Seuraukset: Renessanssin mestaritaiteilijan Leonardo da Vincin Mona Lisasta tuli nopeasti maailmankuulu ja Louvren taidemuseon suosituin vetonaula.

Kun taiteilija Louis Béroud tiistaina 22. elokuuta 1911 aamuyhdeksältä saapui Louvren taidemuseon Salon Carré -saliin, hän harmistui pahan kerran. Béroud oli tullut piirtämään luonnosta Leonardo da Vincin Mona Lisasta, mutta siinä kohdassa seinää, missä arvoituksellisesti

hymyilevää naista esittävä taulu yleensä roikkui, oli vain tyhjää tilaa ja neljä rautakoukkuja.

Béroud sadatteli huonoa onneaan. Hän kävi usein Louvressa ja tiesi hyvin, että maalauksia toisinaan hävisi totutuilta paikoiltaan, sillä museon valokuvaajat saivat vapaasti viedä teoksia ateljeeseensa ottaakseen niistä valokuvia näyttelyluetteloja varten. Beróud arveli, että Mona Lisa oli myös viety kuvattavaksi. ”Jos kaunis nainen ei ole rakastajansa luona, hän on silloin yleensä valokuvaajansa luona”, Beróud lohkaisi leikkisästi iäkkäälle museonvartijalle, joka tallusteli salissa.

Salon Carré -sali oli omistettu renessanssin mestareille, ja sen seinillä roikkui niin useita Leonardo da Vincin mestariteoksia kuin Rafaelin ja Tintoretton helmiäkin. Useimmat teoksista olivat niin suuria, että pelkällä koolla mitattuna vain 77 x 53 sentin kokoinen Mona Lisa kalpeni niiden rinnalla.

Kun Mona Lisaa ei vielä kello yhteentoista mennessä ollut palautettu, taiteilija Béroudin kärsivällisyys alkoi loppua.

”Kauanko se kuvaaminen oikein kestää? Tuhlaan täällä vain aikaani. Voisitko olla ystävällinen ja käydä kysymässä valokuvaajilta, milloin he aikovat tuoda maalauksen takaisin?” hän sanoi vartijalle.

ARVOKAS MAALAUUS OLI KADONNUT

Totuus tapahtuneesta valkeni ensimmäisenä museonvartijalle, kun valokuvaajat kertoivat, etteivät he olleet ottaneet Mona Lisaa eikä heillä ollut aavistustakaan, missä maalaus oli. He kehottivat vartijaa etsimään muualta.

Vartija kiirehti juoksujalkaa museon salista toiseen, ja kun hän oli etsinyt arvokasta taulua viitisentoista minuuttia, kauhea aavistus alkoi hiipiä hänen mieleensä.

Hän yritti karistaa ajatuksen, mutta ei onnistunut, ja lopulta hän ryntäsi hengästyneenä museonjohtajan toimistoon ja huohotti: ”Mona Lisa on kadonnut.”

Muutaman minuutin kuluttua Louvressa vallitsi täysi kaaos, ja pian tieto tapahtuneesta oli kiirinyt kaikkialle Pariisiin, Ranskaan ja ennen pitkää koko maailmaan

RANSKA SULKI RAJANSA

Louvreen saapui joukottain poliiseja, ja se suljettiin kello 13, jolloin myös Ranskan rajat suljettiin. Kukaan museossa ollut ei saanut poistua paikalta, ja poliisipäällikkö piti kriisikokousta museon johdon kanssa poliisien tutkiessa museon salit jokaista nurkkaa myöten.

Museon johto kertoi poliisille, että Louvre oli aina maanantaisin kiinni ja että Mona Lisa oli nähty varmuudella viimeksi sunnuntai-iltana 20. elokuuta. Kun poliisipäällikkö tajusi, että maalaus oli ollut kadoksissa mahdollisesti jo yli vuorokauden, hän arvasi, että etsinnästä ei tulisi helppoa. Varas oli saattanut ehtiä maalauksen kanssa jo vaikka kuinka kauas. Poliisipäällikkö toivoi mielessään, että kyseessä olisi vain väärinkäsitys.

Pian yksi poliiseista teki Louvren pimeästä rappukäytävästä löydön, joka vahvisti epäilykset siitä, että teos oli todellakin varastettu. Portailla lojuivat taulua suojannut lasilevy ja sen vanhat puukehykset.

VARKAUS KOHAHDUTTI KOKO MAAILMAA

Tuskin kehykset olivat löytyneet, kun uutinen kadonneesta mestariteoksesta levisi kulovalkean tavoin Pariisin bulevardeille. ”Mona Lisa on kadonnut! Mona Lisa on kadonnut!” huusivat lehdenmyyjät kilpaa, ja sanomalehdet kävivät kaupaksi. Niin kaikkialta Ranskasta kuin

ulkomailtakin saapui sensaationälkäisiä toimittajia Louvreen, ja lennättimet nakuttivat uutista kaikkialle maailmaan. Lehtien etusivuilla Mona Lisa hymyili arvoituksellisesti kaikille lukijoille. The New York Times julisti suurin otsikoin, miten ennennäkemätön varkaus oli saanut koko maailman tolaltaan, ja eräs ranskalaislehti päivitteli: "Mitä seuraavaksi? Eiffel-torniko?" Yhdysvaltalainen The Washington Post sentään tyytyi vain toteamaan, että koko taidemaailma oli järkyttynyt ryöstön johdosta.

Leonardo da Vincin Mona Lisa ei ollut vielä tuolloin niin kuuluisa suuren yleisön keskuudessa kuin se on nykyään, mutta taiteen asiantuntijapiireissä sitä oli jo pitkään pidetty yhtenä renessanssin ajan taiteen upeimmista aikaansaannoksista. Sen arvoksi oli varovasti arvioitu noin 25 miljoona frangia, mikä vastaa nykyrahassa 90 miljoonaa euroa.

Niin arvokas maalaus tietenkin houkutteli taidevarkaita, mutta vasta edellisvuonna Louvren museon johtaja oli rauhoitellut asiasta huolestuneita kertomalla, että taulun vartiointi oli huippuluokkaa. "On yhtä vaikeaa varastaa Mona Lisa kuin pihistää kirkontorni Notre-Damesta", hän oli todennut. Eräs lehti julkaisikin Mona Lisan ryöstön jälkeen kuvan, jossa Notre-Damen kirkosta oli retusoitu yksi torni pois. "Voisiko tämäkin olla mahdollista?" lehti irvaili.

Maalauksen röyhkeä ryöstö sai lehdissä niin paljon palstatilaa, että Mona Lisa tunnettiin pian kaikkialla. Pieni maalaus nousi Louvren tuhansien taidearteiden joukosta kansainväliseen kuuluisuuteen, ja ranskalaislehdet tarjosivat kilvan huimia rahasummia varkaan jäljille johtavista vihjeistä.

HUHUMYLLY ALKOI PYÖRIÄ

Pariisissa poliisi etsi kiivaasti ryöstäjää ja maalausta ja pysäytti kadulla jokaisen, joka kantoi epäilyttävän näköistä pakettia tai käyttäytyi muuten epäilyttävästi. Sanomalehdet saivat ryöstöä seuranneina päivinä satoja kirjeitä avulialta ihmisiltä, jotka uskoivat tietävänsä, missä maalaus oli tai kuka sen oli varastanut. Erityisesti kaikenlaiset ennustajat, selvänäkijät ja muut henkimaailman kanssa tekemisissä olevat toivat innokkaasti julki oman käsityksensä teoksen kohtalosta.

Huhumylly alkoi pyöriä hillittömästi, ja maalauksesta kerrottiin monenlaisia tarinoita. Niiden mukaan Mona Lisa oli milloin tuhottu, milloin poltettu, tai se oli hakattu kappaleiksi ja heitetty Seineen. Erään nimettömän ilmiantajan mukaan upporikas amerikkalainen taiteen kerääjä oli tilannut maalauksen ryöstön, ja muuan poliitikko väitti että Saksan hallitus oli järjestänyt ryöstön saadakseen Ranskan huonoon valoon ja aiheuttaakseen siellä mellakoita. Elettiin levottomia aikoja - ensimmäinen maailmansota syttyi vain kolme vuotta myöhemmin - eikä tuon kaltaisiin väitteisiin suhtauduttu suinkaan kevyesti.

Pariisin poliisi lähti kuitenkin siitä olettamuksesta, että ryöstön oli tehnyt ammattirikollisten kopla, ja kaikki johtolangat tutkittiin, sillä kenelläkään ei ollut vähäistäkään aavistusta siitä, mihin taulu oli joutunut.

RYÖSTÄJÄ PÄÄTTI RIKASTUA KERTAHEITOLLA

Vincenzo Peruggia oli ollut aikaisemminkin tekemisissä Mona Lisan kanssa ja tunsu teoksen hyvin. Hän oli vuonna 1910 ja vuoden 1911 alkupuoliskolla työskennellyt Louvressa asentamassa arvokkaisiin tauluihin niitä kosteudelta, tihutöiltä ja auringonvalolta suojaavia laseja, ja yksi käsiteltävistä töistä oli ollut Mona Lisa. Sen